

Szép napot kívánok kedves Gyerekek! A mai órán az erdei életközösségek jellemzőiről fogunk olvasni, illetve reményeim szerint válaszoltok a kérdéseimre is. Ügyesek legyetek, sok sikert hozzá! 😊

SZÖVEGÉRTÉS FEJLESZTÉS

Az élősködés

A népeségek közötti kapcsolatok meglehetősen gyakori fajtája az élősködés. Az élősködő, idegen szóval **parazita** szervezet egy másik élőlény anyagaival táplálkozik. Az élősködés rendszerint nem jár együtt a gazdaszervezet pusztulásával, csak állapotának romlásával. Az élősködők közé tartozik például a kullancs, amely emlősök vérével táplálkozik (1. ábra).

1. Kirándulás vagy parkban tett séta után a kutya bundáját is át kell vizsgálni

A természet ritmusai

A természetben járva mindnyájunknak nyilvánvaló, hogy a fák megjelenése, az erdők képe az **évszakoknak** megfelelően rendszeresen változik (2. ábra).

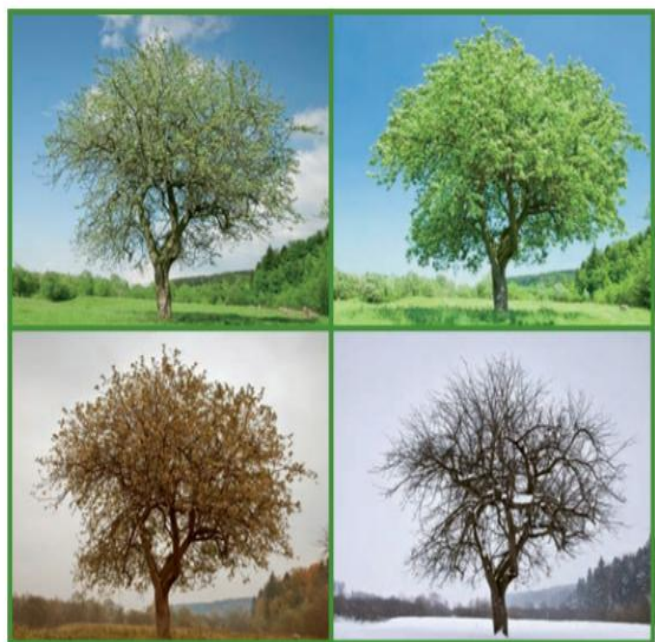
Tavasszal, amikor a hőmérséklet emelkedni kezd, a növények nyugalmi állapotú rügyei kihajtanak. A fák lombfakadása előtt a gyepszintben sok virágzó-zöldellő növényt találunk. Ezek többnyire föld alatti szerveikben raktározzák a kihajtáshoz szükséges anyagokat. Gyorsan virágot és termést hoznak, mielőtt még beárnyékolná őket a fák, cserjék lombozata. Nyár elejére a lágyszárú tavaszi növények föld feletti részei elszáradnak. Ekkorra azonban már ismét előállították és elraktározták a következő tavaszi kihajtáshoz szükséges anyagokat. Ilyen életformájú például az ibolya és a hóvirág.

Nyáron az erdő aljnövényzetében már csak árnyék-tűrő, kisebb fényigényű növényekkel találkozunk. A tavaszi és a nyári időszak az állatoknak is kedvező életlehetőségeket kínál. Ekkor fejlődnek a rovarok lárvái. Az erdő rovarevő énekesmadarai a bőséges táplálékforrás segítségével felnevelik fiókáikat. Az erdei emlősök utódai is ebben az időszakban születnek és nevelkednek fel. A nyár vége és az ősz eleje még

mindig jó feltételeket kínál, hiszen a fák és a cserjék egy részének termése ilyenkor érik be. A közelítő tél elől a költöző madarak délebbre vonulnak.

Ősszel a hőmérséklet csökkenése miatt a fák és a cserjék lehullatják leveleiket, így védekeznek a fagyok károsító hatásai ellen.

Télen az állatok nagy része nyugalomba vonul, védett helyre húzódik, egyesek téli álmat alszanak.

2. Egy fa évszaki változásai

A tavasz egyik legelső hírnöke a **hóvirág** (3. ábra), hiszen már február végén, március elején nyílik. Föld alatti hajtása, a hagyma, raktározó szerv. Virágta-
karója hófehér lepellevelekből áll.

3. Hóvirág

Az **illatos ibolya** (4. ábra) az egyik leggyakoribb tavaszi növény. Élő növény, terjedését a gyöktörzsből kinövő indák segítik. Sziromlevelei ehetőek, a cukrárszatban is felhasználják sütemények díszítésére.

4. Illatos ibolya

A társulások rendszeresen ismétlődő, visszatérő állapotai az aszpektusok. A társulások képe az évszakoknak, sőt még a napszakoknak megfelelően is változik. A virágok között vannak olyanok, amelyek csak napfényben nyílnak, sötétben összecukják szirmaikat. Az állatok között pedig olyanok, amelyek nappal járnak táplálék után, mások az esti órákban táplálkoznak.

RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS

A táplálkozási kapcsolatban álló népeségek táplálékláncokat, táplálékhálózatokat alkotnak. A táplálékhálózatban elfoglalt helyük alapján vannak termelő, fogyasztó és lebontó szervezetek.

A hasonló környezeti igényű élőlények között versengés alakul ki. Az együttélés mindkét fél számára előnyös kapcsolat. Az élősködés az egyik fél számára kedvező, a másik számára hátrányos. A parazita rendszerint nem pusztítja el a gazdaszervezetet, csak legyengíti.

A hazai életközösségekben az élőlények jellemző éves és napi ritmus szerint élnek. Ez határozza meg a társulások évszakosan változó képét is.

ÚJ FOGALMAK

fotoszintézis, termelők, fogyasztók, lebontók, parazita, tápláléklánc, táplálékhálózat, versengés, élősködés

Hogyan nevezzük idegen szóval az élősködő élőlényt?

Együtt jár-e az élősködés a gazdaszervezet pusztulásával?

Hol raktározzák a virágzó növények a kihajtáshoz szükséges anyagokat?

Jellemzően milyen növényekkel találkozhatunk nyáron az erdők aljnövényzetében?

Hogyan változik ősszel a hőmérséklet csökkenése következtében a fák és cserjék kinézete?

Hogyan viselkedik az állatok nagy része a tél beálltával? Írd le a vonalra!

.....

.....

Mit alkotnak egymással a táplálkozási kapcsolatban álló népesedések?

.....

Mi alakul ki a hasonló környezeti igényű népesedések között?

.....

Köszönöm, hogy ilyen szorgalmas vagy, és ma is és tanulhattam veled! ☺

Készítette: Szabó Pálné (Jolika néni)